

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK III, Ч. 228. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, середа, 22-го листопада 1944.

No. 228. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, November 22, 1944. VOL. III

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНСЬКУ АМУНІЦІЮ ДОСТАВЛЯЮТЬ ЛІТАКАМИ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФРОНТ

НЬО ОРЛЕАНС. — На річній конвенції Американської Федерації Праці промовляв начальний генерал постачування Брегон Б. Сомервел, висловлюючи признання робітничій організації за її добравливість у виконуванні воєнних робіт. Водночас ген. Сомервел виявив, що якраз тепер продукція амуніції недомагає на 40 відсотків. Її нестача така велика, що тепер амуніцію перевозять літаками на європейський фронт, щоб зарадити недомаганню.

Сомервел заявив, що дуже дається відчувати нестачку важкої артилерії при американській армії, а воєнні операції терплять внаслідок нестачі важких вантажних авт.

ВІЙНА В ОСТАННІЙ СТАДІЇ — За СЛОВАМИ МОРГЕНТАВА.

НЬО ЙОРК. — У війні настала основна зміна, як в Європі так і на Паціфіку — таке сказав секретар скарбу Генрі Моргентав на обіді в готелю Валдорф Асторія, уладженім з нагоди вітвання ньюорської кампанії за Шесту Воєнну Позичку. На підставі вістей від начальника генеральної булави ген. Джорджа С. Маршала Моргентав виявив, що „теперішня ціля війни необмежена. Нашою ціллю є цілковита перемога“.

Місто Нью Йорк має, на підставі репартиції, закупити бондів Шестой Позички на суму \$3,667,500,000, а стейт Нью Йорк вже разом з містом, \$4,226,000,000.

ПЕВНИ ДОМАГА... ПРЕД... АВНІЦТВА... у... тому... ставити... військ... роботи.

... в... Робін Д-р... один з членів... конгресу, виявив, що жиди будуть домагатися репрезентації на світових радах для уворядкування відносин після війни. На нарадах в Атлантік Сіті делегати мають вирішити такі справи: Заложення центральної жидівської агенції для відбудови і домагання відшкодування й регабілітації для жидів, що понесли втрати у війні; установа нові міжнародної агенції для втікачів з відповідними фондами; ліквідація нацистичного режиму так, щоб європейські жиди дістали рівноправність і дістали свою батьківщину в Палестині.

ЗА ЗМОДЕРНІЗУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНГРЕСУ.

ВАШІНГТОН. — Конгрес в теперішньому часі мусить полагоджувати тільки справ, що пересічний член палати репрезентантів чи сенату не всім знайомитися з усіма справами, які переходять через конгрес. Для прикладу згадану, що до 15. вересня 1944. р. ухвалено в конгресі 8,010 законів і резолюцій. Щоб зарадити нестачам, створено спеціально комісію для прослідження способів модерного функціонування конгресу. Комісія доручає між ін. створити тіло з правничих експертів, які могли б провірявати різні законопроекти; створити спільну комісію з обох палат для перевірки видатків уряду; створити тимчасову спільну комісію для перевірки, чи закони, виконувани в таким напрямі, як були ухвалені.

ПРОПАВ ОФІЦІР МАРИНАРКИ.

САН ПЕДРО (Каліфорнія). — Лютенант воєнної маринарки Кент Трел пропав із своєї кімнати на кораблі класу Либерті, що стоїть в тутешній пристані. По нім остався кривавий слід, довгий на 30 стіп, коли він переходив із своєї кабіни до корабельної кімнати хворих і криваві відтиски руки і більше нічого. Відсутність Трела завважав моряк Туросик, коли офіцер не прийшов на означений час до обов'язку.

РОЗСЕЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЯПОНЦІВ.

ВАШІНГТОН. — Японців, що жили в Каліфорнії до нападу на Перл Гарбор, переселено на територію всіх стейтів, за винятком стейту Савт Каролайни. Їх загальне число було 29,740. Переселено їх в такий спосіб, щоб не було завеликого накопичення в одній околиці. Найбільше припало на стейт Іліной, бо аж 8,005 на загальне число стейтового населення коло 8 мільонів. У самому Шікагу є американців-японців 6,593 на 4 з половиною мільона населення. У стейті Нью Йорк поселено 1,289 японців, в самому місті Нью Йорку є їх 1,051. У стейті Нью Джерзі поселено 555, з того в околиці Бриджтон 443. В 11 стейтах поселено по 500 японців, а в інших теж незначне число.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Заключений американсько-бритійський компроміс в справі світового летництва

ШКАГО. — П'ять днів у міжнародній авіаційній конференції використано на те, щоб дійти до порозуміння над спірними цілями летунства між американською і британською делегаціями. За посередництвом канадійського делегата Г. Дж. Смінгтона голова американської делегації Алоуф А. Берл і голова британської делегації лорд Свінгтон заключили компроміс, списаний на 25 сторінках. Текст компромісу передано до нарад делегації інших держав, що заступили на конференції. Тому, що вже в току переговорів інші делегації особисто довідувалися, про що йде мова, панує переконання, що компроміс не натрапить на перешкоди. Коли конференція згодиться на американсько-бритійську угоду, рішення буде проголошене прилюдно.

ДИСКУСІЯ НАД ПЛЯНАМИ З ДОМБАРТОН ОВКС

ВАШІНГТОН. — Підсекретар стейту Р. Стетнінос виявив способи, якими департамент стейту хоче дійти до вияснення і до осягнення згоди на пляни міжнародної організації для безпеки миру; складеної на конференції в Домбартон Овкс. Департамент подав начерк цієї організації і перегляд їх засад у формі квестіонара. Квестіонар висилається до різних державних агенцій по цілій країні, а в першу чергу до конгресових комісій. У такий спосіб департамент стейту надіється осягнути угоду думок ще перед тим, як пропозиція буде передана конгресові під дискусію.

При цій нагоді вперше виявив стейтовий департамент деякі подробиці із начерку структури міжнародної організації для безпеки миру. Так, напр. докладніше знає тепер інтересована публіка про повноваження призначені для езекутивної ради організації, ролю малих держав і головні різниці між теперішньою організацією і Лігою Націй.

МЕКСИК МАЄ СВОЄ СВЯТО ВИЗВОЛЕННЯ

МІССТО МЕКСИК. — Мексик святкував дня 20. листопада 34-ту річницю своєї революції при співучасті війська, шкільної дітвори і патріотичних маніфестаціях. Є це річниця присвячена на спомин повалення диктаторського режиму колишнього довголітнього президента Порфірія Діаца.

Польський уряд відкликається до Америки

ЛОНДОН. — Станіслав Міколайчик, прем'єр польського уряду на вигнання, вислав до американського уряду заклики, аби він інтервенував у довгий спорі між Польщею й Росією та лобився за інтереси Польщі на Балтиці та гарантії нової території на Балтиці.

РИМ. — Тисячі італійських повстанців загрожують урядові в Італії.

ПАРІЖ. — Маршал Петен і інші визначні військові установили култовий французький уряд на вигнання. Осідок „уряду“ знаходиться в замку Гогеншолернів у місті Зігмарінгені, що лежить 60 миль на південні від Штутгарту. До уряду, як доносить „Юнайтід Прес“, належить крім маршала ще інші визначні французькі зрадники. Це вже третій осідок французького уряду на вигнання. Перша столиця його була ще на французькій території, в місті Бельфорті. Друга столиця була в німецькій місті Бадені. Маршал Петен кожного дня відбуває авдєнції як правляючий голова французької держави та робить перегляд своєї почесної гвардії.

КЛОПОТИ БЕЛЬГІЙСЬКОГО УРЯДУ З ПОВСТАНЦЯМИ

БРУКСЕЛЯ. — Провідники різних бельгійських організацій, що вели спротив проти німецької окупації, згодилися скласти свою зброю до суботи.

Для протесту проти приказу уряду скласти зброю члени бельгійського руху опору відкрили брами вазинні в Алості та пустили на волю п'ятсот арештантів, що їх задержано за зраду держави.

Аліантські уряду занепокоєні бельгійською кризою.

НІМЦІ МІНУЮТЬ ВАРШАВУ

ЛОНДОН. — Польська Телеграфічна Агенція подає, що німецькі війська в Варшаві, сподіваються близької офензиви Червоної Армії на Варшаву, почали мінувати всі фабрики, шпиталі, водні заведення й більші доми. Вони стали перевозити своїх ранених і хорих з варшавських шпиталів. Полякам заборонено входити до міста й німецькі воєнки плондрують польські доми.

ПАРТИЗАНИ ПЕРЕБИРАЮТЬ ПОСОЛЬСТВО

РИМ. — Югославські партизани, з червоними зірками на шапках і з ручними скорострілами під пахами, ввійшли до канцелярії югославського посольства та перебрали його для Йосіпа Сподляка, міністра заграничних справ в уряді маршала Тіта. Бувший посол з невеличким плястром на лівій частині обличчя, що перебрання посольства відбулося в спосіб, для дипломатів незвичайний.

ОДНА З СУМНИХ КАРТИН ЛОНДОНСЬКОГО ЖИТТЯ. — Бачимо гурток мешканців Лондону, що зійшлися оглядати шкоду, нанесену бомбовою ракетою Ві-2. Отця нова нацистська бомба летить з шкорою 700 миль на годину і падає на землю без усякого гомону, а тим і небезпечніша від попередніх німецьких робіт - бомб.

ФРАНЦУЗИ ЗАНЯЛИ БЕЛЬФОРТ І ДІЙШЛИ ДО РЕНУ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Шість аліантських армій поступає поволі на всему західному фронті від південної Голландії аж до границі Швейцарії. Німці, що боронять західної границі Німеччини, мусять відбиватися від шістьох офензив. Пробують вони це робити проти-атаками, але ці стають видно шораз рідші й слабші.

Найбільший поступ у цій офензиві зробили французькі війська під командою генерала де Лятр де Тасінія, котрі заняли довго боронене місто Бельфорт та станули на ріці Рені коло Кембсу.

Третя Американська Армія теж добила успіху, занявши твердиню Мец та посунувшись цілих сім миль поза неї. Мец унаві з наглою несподіваністю після невдалої дводневої оборони.

Далі від неї північ дві американські армії й одна британська повіще Аахену вдіраються шораз глибше в німецьку територію. Перша Американська Армія мусить перемогти завзятий опір німців серед уливних дощів. Ворог однак вже почав цофати свої війська й припаси.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ З ПОВІТРЯ РАФІНЕРІЇ РУРШІНИ Й ШЛЕСКУ.

ЛОНДОН. — Великі американські бомбовики, поділені на дві гармади, вдарили по німецьких рафінеріях, що доставляють топлива для німецьких літаків. 750 бомбовиків у товаристві 170 боевиків бомбардувало фабрики синтетичної газоліни в Блехгамер, на Шлеску, та в Гельзенкірхені, у Руршіні. Бомбардувано теж міста Кобленц, Вайсбаден і Бон.

Інша американська летунська група, що має свої бази в Італії, взяла участь у боях у Югославії між відступаючими з Греції й Альбанії німцями й військами маршала Тіта та оритиціями.

БЕРЛІН ДОНОСИТЬ ПРО ВЕЛИКУ РОСІЙСКУ ОФЕНЗИВУ У ЛАТВІЇ.

ЛОНДОН. — За московським комунікатом, Червона Армія окружила мадярське уфортифіковане місто Мішкоці, чим перерізала важну мадярську залізницю. Комунікат знову говорить про менші сутички коло Остроленки, в Польщі.

Берлінський комунікат доносить, що російська армія почала велику офензиву на Латвії, звертаючись проти німецьких військ, що понад місяць стоять відірвані на Курляндським півострові.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ ЗНИЩИЛИ 118 ЛІТАКІВ У МАНІЛІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські летуни з Американської Паціфічної Фльоти вдарили в суботу по японських позиціях у досі важко бомбардованій Манілі на Филиппінах. Був це вже четвертий удар на більшу скалю цього місяця. Літаки били бомбами й торпедами по кораблях і портових приспособленнях, по летнищах і військових інсталяціях довкола міста. Повертаючі летуни оставили три кораблі в пожарі та прийняли 118 ворожих літаків, знищених на землі. 8 інших знищено в повітряних боях. Між поціленими кораблями є один нафтовоз.

АМЕРИКАНЦІ ДОБИВАЮТЬ ЯПОНСЬКИЙ ГАРНІЗОН НА ЛЕЙТЕ.

АМЕРИКАНСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ЛЕЙТЕ. — Тайфун (тропікальна буря надзвичайної сили) вдарив по острові Лейте, утруднюючи цим наступ американських військ проти останків японського гарнізону острова. Тайфун теж не дає японцям довершити своїх заходів очистити дорогу до відступу військ.

Внаслідок бурі велику ролю в бою відіграє важка артилерія. Генерал МекАртур каже, що кампанія на острові Лейте йде краще, ніж він сподівався.

ДЕПАРТАМЕНТ ФЛЬОТИ ПОДАЄ ВІСТКУ ПРО ВТРАТИ НА ПАЦІФІКУ.

ВАШІНГТОН. — Департамент фльоти подає, що внаслідок ворожої акції та „морських небезпек“ американська воєнна фльота втратила на Паціфіку десять кораблів, у тому числі один нищитель та два товариші нищителів.

ПОСТУП КИТАЙЦІВ В БУРМІ.

ЧУНГІНГ. — Китайські війська на границі Китаю й Бурми добули від японців місто Мангшів, що лежить на старім бурмайським шляху. Інший китайський відділ у північній Бурмі вдерся в місто Бгмо, пробуваючи відкрити дорогу з Леда до Бурми, поки японці доконають прориву в західний Китай.

У зв'язку з зростом критичного стану військового положення Китаю генерал Кай-Шек усунув зо свого кабінету вісьмох міністрів. Між іншим генерал Го уступив зо становища міністра війни, котре заняв генерал Ченг Ченг. Китайська публічна опінія домагається здавна переїти у кабінеті.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрим оголошення хоче мати своє оголошення.

Table with subscription rates: One year \$7.00, Six months \$3.75, Three months \$2.00. Includes rates for advertising and classified ads.

За об'єднання редакція не відповідає. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Як великий зріст коштів життя?

Від самого вступлення Америки до війни, якщо не ще й до того часу, ведеться в Америці жива дискусія за такі важні справи, як ціни на товари й висота робітничої зарплати.

Урядові обчислення й звіти про стан дорожничі коштів життя робило в Америці правильно Бюро Робітничої Статистики. Це Бюро подало свого часу рапорт, що кошти життя в Америці зросли на 23.4%.

Проти цього звіту виступили негайно провідники робітничих юній, кажучи, що звіт не бере під увагу різних укріплених зростів коштів життя.

Отже довші розсліди зросту коштів життя не потвердили щоправда в цілості твердження робітничих юній, але вони ввели певну поправку в урядовий розслід коштів життя.

"Непосидючі" робітники

Зачинають щораз більше писати про те, що американські робітники стали "непосидючими", що покидають працю десятками тисяч.

Комісія Робучої Сили з'ясувала, що в самім лише повіті Лос Анджелес у Каліфорнії військові фабрики тратять по 6,300 робітників місячно.

Запитують люди, яка причина несподіваної розтічності? Пояснюють так: Кілька місяців тому газети великими буквами на першій стороні сповіщували, що кінець війни вже недалекий.

Минулого тижня звисний промисловець, будівничий кораблів, Генрі Кайзер, відбув конференцію з президентом і негайно оприлюднив вістку про втечу робітників з фабрик есенціальних військових виробів.

Пішучи про це, хочемо сказати, що треба тепер кожному робітникові вміти орієнтуватися, і коли надходять якісь нелевні вісти, давати собі раду великим розумом.

РАП ПРО ОХОРОНУ ПЕРЕД НЕЩАСЛИВИМИ ВИПАДКАМИ. ВАШИНГТОН. — Рада Військової Продукції заявила, що винаходи про охорону перед нещасливими випадками йдуть в парі з розвитком індустрії.

ТЕГЕРАН ТА СОВЕТСЬКА СПІВПРАЦЯ

Персія ключова країна Азії.

Та може ніде російські завоювальницькі впливи не виходять на яв так ядерно, як саме у країні перського шаха, в Ірані, в якій столиці, Тегерані, відбувалася відома та важна для цілого світу своїми наслідками тегеранська конференція.

Через Персію посувався у старину великий грецький завоювальник, Александер Великий, прямуючи до країни багатств, Індії.

Відомо кушнірська фірма. Знайти морський вилет для свого великого сухопутного простору континенту Азії, тому мусять опанувати Іран, так само, як в Європі Дарданелі.

Політична ціль Англії була загоріти Росії доступ до Індійського океану, бо Англія виділа в цьому небезпеку для свого переможного становища в полудневій Азії.

З другого боку на терені Ірану стали перехресуватися теж інтереси економічні обох тих держав. Іран або Персія, країна багата в земній олій.

Правда, Росія мала подостатком своєї нафти на Кавказі, в Баку, але більше для політичних впливів, ніж економічних, і собі зажадала концесій на видобування нафти на терені північного Ірану.

Революція в Росії та ослаблення державного значіння Росії дозволили Іранови визволитися зпід впливів обох різновалізуючих держав. Советський уряд сам зрезигнував з концесій на нафту.

Тегеранські ширости та нещирости. Втягнення Советів до війни з Німеччиною по стороні Аліантів видвигнуло знов старі удари інтересів Росії та Англії на терені Ірану.

мерики вимагає, щоб помігти Росії у війні з Німеччиною доставами військового матеріалу з так званого Ленд-лізу.

Пронімецький шах мусів уступити, прийшов новий проаліантський уряд, який погодився з доконаним станом, але внімі запевнення обох урядів та Америки, що окупація це тільки крок на час війни.

Іран став на час війни не тільки країною великого транспортного руху, але також країною, де стикалися з одного боку впливи держав Осі та Аліантів, з другого боку впливи Англії та Америки по одній стороні, а Росії по другій.

Одначе ще війна не скінчалася, а Іран стає вже предметом гризні поміж Англією та Росією. З огляду на величезне значіння нафти в нинішнім змоторизованім світі для гоцення самоходів, кораблів та літаків Англія та Америка задалегідь дбають про опанування можливо найбільш багатих запасів світу.

МАЙБУТНЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ. ВАШИНГТОН. — Офіс Військових Інформацій каже в заяві про майбутнє американської торговельної фльоти, що коли з Японією скінчиться війна, то морська транспортція не тільки що не припиниться, а навпаки — буде дуже оживлена.

Advertisement for 'В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА' (In the Claws of the Two-Headed Eagle) by O.L. Lugoviy. Includes text about the story and a small illustration of an eagle.

завважили гусарі, що надходила ворожа лава, силою до двох ескадронів з боку сходу.

хав полковий ветеринар Курганський на огляд поранених чотирохногих пацієнтів. Важко раненим коням довелось скорочувати муки стрілами в голову.

Своїх убитих відправлено в заплія, зоброєю одночасно. Вивести захоплені гармати позичив коней з запряжками Холмський.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКО ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

Advertisement for 'To the People of this Community' featuring a '6 WAR LOAN' stamp and text about the benefits of war bonds.

Яр. О. Б.

„Не рушен сен зе Львова“

(На підставі підслуханого з польської радіової програми).

Якоїсь то неділі чи суботи пересуваючи стрілку на радіо натрапив я на польську програму. Думаю собі: як уже сталося, то послухаю. Всюди може чоловік щось цікавого почути. І я не помилився. Говорено про республіканського кандидата, а Ян Кекура поправа демократів; говорено, що би поляки женились із „здоровими“ поляками і родили поляків (не американців!). Та серед того всього співав якийсь видавничий „Не рушен сен зе Львова“. Ну, думаю, коли не рушиться, то Львів буде під Польщею. Впертий нарід, оті поляки, думав я. І линув у недавнє минуле...

Відколи я навчився читати, тому яких двадцять-п'ять літ, то таки немало прочитав за той час. І хоч всячину довелось читати, то таки, здається, з найбільшим огіччєнням і невимовним почуттям жалю читав я, будучи семінарїстом в Галичині, книжку в чорних окладках із срібним написом „На Вічну Ганьбу Польщі“. Вже від зверхнього вигляду тої книжки віяло сумом, двинтарем... Оскільки пригадую, вона була видана в Чехословаччині і в Польщі була строго заборонена. Та проте кілька підручників ходило з рук до рук молодих семінарїстів. Я нетерпеливо чекав на мою чергу і коли врешті дочекався, то не спав дві ночі. Читав, як то ворог підло знущав над безборонним українським населєнням, нищив його майно, кооперативи, накладав контрибуції, коротко кажучи, паціфікував, усмирював українську меншину, що мала від себе вдоминатись за своїми становищами при воєнній роботі.

Вірші, дошки! В мене бурлились, сльози тискали до очей, щоки стискались зуби підчас отого читання. Це ество молодого студента бунтувалося проти нас! Ста. І ще нині, як пишу ці рядки, опановує мене обурєння на саму згадку про те, що тоді читав. Щоби вбити духа в народі ворог придумував такі моральні тортури, що ліпших, здається мені, і дївог не придумав би. В одному селі старого священника розібрали до нага, обсаровано тіло якимсь товщєм, обсаровано пірям і так били його палицями... В іншому селі більше активних громадян мучили, казали наприклад клякати на купу каміння рїни на дорозі і молитися до капітанового коня! Іншим казали лягати в потїк і просто дуситись під водою, а відтак лїзти на плїт і сохнути. На іншому місці казали співати „Ще не вмерла Україна“ і били, а відтак казали співати „Еще Польска не згїневла“ і знову били співачючих. Тримали людей по хлівах, знущались над жінками в такий соромний спосіб, що мені годї тут про щось подібне писати. Нищили читальні, бібліотеки, розвязували товариства, переслїдували всяку просвітну працю. А все те відбувалося так злобно і шовїністично, що тому, що не бачив щось подібного на власні очі, просто не можливо в це повірити. Наведу маленький приклад: В мійому селі Аматорський Гурток давав представлення. Невеличка читальня сала заповнялась людьми, молоді аматори перебаривались, характеризувались; коротко робота кипїла. І тоді до нашої гардеро-

би пришов непрошений гїсть, член міліції з найженим багнетом тай почав розглядатись. Я звернув йому увагу, що ми дуже заняті, маємо дозвіл на представлення і що йому не місце в гардеробі. Моя заввага таки дуже розсердила нашого гостя, він вийшов, став за порогом. і погрожує піднесеною палкою сичав: „Ти с. с., то ти бендзеш мі розказивал, що я мам робїць на мой земї? Я не відповїдав. Я боявся, що молоді читальники обстануть за мною, що кров може полятись... Я боявся паціфікації. „На мой земї“ шумїло мені в голові. І пригадалась мені народна посьловиця: Кого Бог хоче покарати, то йому розум відбере.

В селі було повно війська, що вертало з маневрів зпїд російської границі. Голодні конї обїдали соломяні стрїхи, а жовнїри пльондрували сади. Ось так трактували поляки „українську меншину“. Правдоподїбно не дуже ліпше відносились вони також до інших меншин, як жидів, білорусинів, німців, литовців, чехів і т. п., хоч постійно обїювали берегти культуру і економічне положєння тих різних груп, що було загварантованє Лігою Націй.

В дорозі до Злучених Дїржав я мав нагоду говорити з редактором одної жидівської часописи і так довідався, що тоді думали жиди під Польщею про внутрішню політику Польщі. Згаданий редактор був просто огіччений і висловлювався, що поляки хочуть, здається, дорівнати німцям у переслїдуванні жидів. Він нарікав на польських студентів, що домагаються відкєпєдєння від Польщі.

Вірші, дошки! В мене бурлились, сльози тискали до очей, щоки стискались зуби підчас отого читання. Це ество молодого студента бунтувалося проти нас! Ста. І ще нині, як пишу ці рядки, опановує мене обурєння на саму згадку про те, що тоді читав. Щоби вбити духа в народі ворог придумував такі моральні тортури, що ліпших, здається мені, і дївог не придумав би. В одному селі старого священника розібрали до нага, обсаровано тіло якимсь товщєм, обсаровано пірям і так били його палицями... В іншому селі більше активних громадян мучили, казали наприклад клякати на купу каміння рїни на дорозі і молитися до капітанового коня! Іншим казали лягати в потїк і просто дуситись під водою, а відтак лїзти на плїт і сохнути. На іншому місці казали співати „Ще не вмерла Україна“ і били, а відтак казали співати „Еще Польска не згїневла“ і знову били співачючих. Тримали людей по хлівах, знущались над жінками в такий соромний спосіб, що мені годї тут про щось подібне писати. Нищили читальні, бібліотеки, розвязували товариства, переслїдували всяку просвітну працю. А все те відбувалося так злобно і шовїністично, що тому, що не бачив щось подібного на власні очі, просто не можливо в це повірити. Навведу маленький приклад: В мійому селі Аматорський Гурток давав представлення. Невеличка читальня сала заповнялась людьми, молоді аматори перебаривались, характеризувались; коротко робота кипїла. І тоді до нашої гардеро-

Вірші, дошки! В мене бурлились, сльози тискали до очей, щоки стискались зуби підчас отого читання. Це ество молодого студента бунтувалося проти нас! Ста. І ще нині, як пишу ці рядки, опановує мене обурєння на саму згадку про те, що тоді читав. Щоби вбити духа в народі ворог придумував такі моральні тортури, що ліпших, здається мені, і дївог не придумав би. В одному селі старого священника розібрали до нага, обсаровано тіло якимсь товщєм, обсаровано пірям і так били його палицями... В іншому селі більше активних громадян мучили, казали наприклад клякати на купу каміння рїни на дорозі і молитися до капітанового коня! Іншим казали лягати в потїк і просто дуситись під водою, а відтак лїзти на плїт і сохнути. На іншому місці казали співати „Ще не вмерла Україна“ і били, а відтак казали співати „Еще Польска не згїневла“ і знову били співачючих. Тримали людей по хлівах, знущались над жінками в такий соромний спосіб, що мені годї тут про щось подібне писати. Нищили читальні, бібліотеки, розвязували товариства, переслїдували всяку просвітну працю. А все те відбувалося так злобно і шовїністично, що тому, що не бачив щось подібного на власні очі, просто не можливо в це повірити. Навведу маленький приклад: В мійому селі Аматорський Гурток давав представлення. Невеличка читальня сала заповнялась людьми, молоді аматори перебаривались, характеризувались; коротко робота кипїла. І тоді до нашої гардеро-

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Першій Жіночий Відділ У. Н. Союзу у Філадельфії.

Хоч Філадельфія під оглядом організованости стоїть поміж першими громадами і має різнородні жіночі організації, так не могла дотепер похвалитись союзним жіночим відділом. Нєраз вже говорилось про створєння ось такого жіночого відділу У. Н. С., але якось не було кому взятись за це.

Дня 29. квітня 1944 р. на Окружних Зборах Союзних Відділів, на яких були приявні головні урядники з Джєрзі Ситі і місцеві, коли обговорювано малий приріст членів, ця справа знов виринула, а порушив її гол. радний С. Слободян.

Будучи приявною на зборах мені стало няково, що Філадельфія має під тим оглядом уступати другим далеко меншим громадам. Тому приобїцяла помогти в організованні жіночого відділу У. Н. Союзу. Цю думку одобрили збори і зараз після них розпочато у цій справі працю.

Та діло не було легке, бо ми почали з найтруднішого кінця. Та при помочи організатора, п. Загаєвича, вдалось нам дістати досить членів, щоб зголосити відділ. Так перший

Що булоб сталося з українцями під Польщею, годї сказати. Многі свідомі, сильні характери не гулись. Іх можливо було знищити, але ніколи зїгнути. Були серед громадянства також слабші. Та назагал вислїд паціфікації був не такий, як польський уряд цього сподївався. Переслїдування єднали українців, вони може робили бі...

Вірші, дошки! В мене бурлились, сльози тискали до очей, щоки стискались зуби підчас отого читання. Це ество молодого студента бунтувалося проти нас! Ста. І ще нині, як пишу ці рядки, опановує мене обурєння на саму згадку про те, що тоді читав. Щоби вбити духа в народі ворог придумував такі моральні тортури, що ліпших, здається мені, і дївог не придумав би. В одному селі старого священника розібрали до нага, обсаровано тіло якимсь товщєм, обсаровано пірям і так били його палицями... В іншому селі більше активних громадян мучили, казали наприклад клякати на купу каміння рїни на дорозі і молитися до капітанового коня! Іншим казали лягати в потїк і просто дуситись під водою, а відтак лїзти на плїт і сохнути. На іншому місці казали співати „Ще не вмерла Україна“ і били, а відтак казали співати „Еще Польска не згїневла“ і знову били співачючих. Тримали людей по хлівах, знущались над жінками в такий соромний спосіб, що мені годї тут про щось подібне писати. Нищили читальні, бібліотеки, розвязували товариства, переслїдували всяку просвітну працю. А все те відбувалося так злобно і шовїністично, що тому, що не бачив щось подібного на власні очі, просто не можливо в це повірити. Навведу маленький приклад: В мійому селі Аматорський Гурток давав представлення. Невеличка читальня сала заповнялась людьми, молоді аматори перебаривались, характеризувались; коротко робота кипїла. І тоді до нашої гардеро-

Вірші, дошки! В мене бурлились, сльози тискали до очей, щоки стискались зуби підчас отого читання. Це ество молодого студента бунтувалося проти нас! Ста. І ще нині, як пишу ці рядки, опановує мене обурєння на саму згадку про те, що тоді читав. Щоби вбити духа в народі ворог придумував такі моральні тортури, що ліпших, здається мені, і дївог не придумав би. В одному селі старого священника розібрали до нага, обсаровано тіло якимсь товщєм, обсаровано пірям і так били його палицями... В іншому селі більше активних громадян мучили, казали наприклад клякати на купу каміння рїни на дорозі і молитися до капітанового коня! Іншим казали лягати в потїк і просто дуситись під водою, а відтак лїзти на плїт і сохнути. На іншому місці казали співати „Ще не вмерла Україна“ і били, а відтак казали співати „Еще Польска не згїневла“ і знову били співачючих. Тримали людей по хлівах, знущались над жінками в такий соромний спосіб, що мені годї тут про щось подібне писати. Нищили читальні, бібліотеки, розвязували товариства, переслїдували всяку просвітну працю. А все те відбувалося так злобно і шовїністично, що тому, що не бачив щось подібного на власні очі, просто не можливо в це повірити. Навведу маленький приклад: В мійому селі Аматорський Гурток давав представлення. Невеличка читальня сала заповнялась людьми, молоді аматори перебаривались, характеризувались; коротко робота кипїла. І тоді до нашої гардеро-

жіночий відділ У. Н. С. у Філадельфії був зарєєстрований в місяці травні 1944 р. під іменем Святої Княгині Ольги і дістав число 397.

З цього часу йде постійна праця за новими членами, яких тепер нараховуємо близько 40, а сподїємось їх більше. Також треба ще додати, що більшість наших членів це молоді дївчата.

Головою т-ва Св. Ольги є п. Оксана Стасюк, енергїйна і щира робїтниця, яка багато помагає в організованні членів. Скарбничкою є п. Т. Костик.

Філадельфійські жінки повинні радїти, що мають свій жіночий відділ У. Н. Союзу і самі ставати його членами, та ще доньок і внуків вписувати до нього. Збори т-ва Св. Ольги відбуваються в третю неділю в місяці. Кожна людина повинна мати якусь асекурацію, а коли вона українська, то повинна її брати в країнській запомоговій організації. Не висуваймо оправданія, що беремо асекурацію в інших, бо вони великі, сильні, бо й наші добре загосподарєні й постійно зростають у силу. Нині всі ми вже розумїємо, що маємо велику свою інституцію, У. Н. Союз, якою ми гордимось і це є честь її піддержувати. Воно не раз аж прикро чути, кілько до наших людей, і то ніби патріотів, не користають з доброї рїдної інституції. Лудь до чужих, хоч моглиб дістати ті самі полїси на країшних умовах та це з певними привїлеями у своїм У. Н. Союзі.

Українські жінки! Ми не раз видвигаємо клич „Свій до свого“ по різних зборах. Тепер попробуймо його примїнити в практиці для придбання У. Н. Союзу.

Українські жінки! Ми не раз видвигаємо клич „Свій до свого“ по різних зборах. Тепер попробуймо його примїнити в практиці для придбання У. Н. Союзу.

Олена Штогрин, секр. 397 від. У. Н. Союзу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

С. Т., Адрайєн „Міш. — Так і треба відповідати на поклик за лєшерєнням української книжки, як Ви зробили, залучивши чек на \$12 та подаючи адрес бібліотеки, куди їх вислати. Коротко, розумно й патріотично.

УВАГА! ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

В НЕДІЛЮ, 26. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 26, 1944)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ 181-183 FLEET STREET JERSEY CITY, N. J.

Свято лічється Панахїдою в укр. гр.-кат. церкві після Великої Служби Божої, за поляглых Героїв, Опїєля Святочїй Концерт у годїні 5. попол. Продукції вокальнї віддадуть місцевий мішаний хор ім. Лїсенка; сольовї частини відспїває п-на Мілдрєд Мілянєвич при акомпанїєментї п-ни Ольги Дмитрїв, а й хор дїточий під проводом Впр. Сестер Васїліянок; гра дїтей на інструмєнтах. Святочїні промови.

На це рїчне свято всі чесні й щирї українці і українки обовязанї прийти.

На святї буде зїбка на NATIONAL WAR FUND.

Комїтет.

ЯКНАЙБІЛЬШЕ ВОЄННИХ БОНДІВ

Наші Збройні Сили, що наступають на всіх фронтах, потребують нашої піддержки через закупно ВОЄННИХ БОНДІВ

INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ МИ ТАКІ НЕЩАСНІ?

Я хочу сказати кілька слів про те, чому ми, українці, такі нещасні, що нам так тяжко чогось добитись. Правда, там на українських землях нищать український нарід найгірше вороги, але хто нас тут нищить і підкопує. Скажу вам щирю правду, що мене не так дуже болять, як нас кривдять ворог, чужий чоловік, чужий нарід. Але зате дуже болять

такі наші власні люди. А таких є повно. Є темні люди, як от ті, що ми їх називаємо капанами, але і тих наших людей побаламутили інтелїгенти, що то дали себе збаламутити Москві, чи пішли їй служити за гроші. А хтож тепер витворює нових капанів? Чи не повторяється те саме знову! Я сагортається те саме знову! Я сагортається те саме знову! Я сагортається те саме знову!

BALTIMORE & CURTIS BAY! RECITAL by ROMAN PRYDATKEYVYCH, Violinist, Assisted by OLGA DMYTRIV, Pianist

Заходом Української Катол. Церквї св. Архистратига Михаїла, в Балтімор, Мд. відбудеться популярний **КОНЦЕРТ** української музики Романа Придаткевича, артиста-скрипки і композитора, при співучастї Ольги Дмитрїв, піанїстки.

В НЕДІЛЮ, 26. ЛИСТОПАДА (Sunday, November 26, 1944) в парохїяльній галї, 524 S. Wolfe St., Baltimore, Md.

Доход на мальовання церквї. Вступ \$1.00.

ма знаю такі випадки, що свої ще гірші шкодять від ворога. Так, такі свої Юди, яничари, що оплюгавлюють і обрїхують невинно наші інституції й наших людей і спїняють працю для нашого добра. Та найгірше, як такі люди прикидаються ще перед американцями українськими провідниками, бо тоді це більший нам встїд. Я думаю, що то цілком пристало до українського народу, коли кажуть: Боже охорони нас перед своїми злими людьми, бо з ворогами то вже якось ламо собі раду.

Марія Горін, Милая, Н. Дж.

НЕШКІРЯНІ ЧЕРЕВИКИ МОЖНА КУПУВАТИ БЕЗ ПАЙКОВИХ ЗНАЧКІВ.

ВАШІНГТОН. — Бюро Контролї Цїн обявило, що нешкірянї черевки не підлягають пайкуванню і їх можна купувати без пайкових значків. Всї черевки, виробленї в Америці, або імпортованї перед днем 9. листопада, і в яких є тільки дещо шкіри для піддержаннї холявок, можуть бути проданї без ніяких перешкод. Це зроблено для того, щоби торговці черевками позбувались запасів. — OBI.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

THANKSGIVING EVE DANCE

BY LYSENKO CHOIR OF JERSEY CITY, N. J.

ON NOVEMBER 22, 1944

at UKRAINIAN CENTER, Jersey City, N. J.

181-183 Fleet Street

Commencement 8:00 P. M.

MUSIC by FIRST CLASS ORCHESTRA

Admission 60¢ (incl. tax)

УВАГА! РАЧЕСТЕР Н. Й.!

СТАРАННЯМ ТОВ. ІМ. МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА, відділ 244 У. П. Союзу, відбудеться

БАЛЬ

В СУБОТУ, 25. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 25, 1944)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОД. ДОМІ, 831 JOSEPH AVE. Музика п. М. Юркова. Вступ 50 цнт.

Запрошуємо всіх українців, місцевих і позамісцевих, численно прийти на цей баль. Члєни й члєниці обовязково мають бути на бали, згідно з Товариською узгадкою. Хто прийде той не пожадує. За добру забаву ручїть — Комїтет.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.!

ТОВАРИСТВО ЖИДАЧІВ, ВІД. 393 У. Н. СОЮЗУ; 1 і 10 ВІДДІЛИ О. D. W. U. влаштують

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 25. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 25, 1944)

В ВЕЕТHOVEN HALL (bet. 2 & 3 Avenue) NEW YORK CITY

ПЕРШОРЯДНА ОРХЕСТРА

Початок у годїні 8. ввечір. Вступ 65 центів.

Просїмо всіх члєнів і громадян прийти на цю нашу забаву. Комїтет.

РІК ЮВІЛЕЙНОЇ КАМПАЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ З ПРИВОДУ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ ЗАКІНЧИТЬСЯ З ДНЄМ 30-ГО ГРУДНЯ 1944. Р. ТИМСАМИМ ОСТАЄТЬСЯ ВЖЕ ТІЛЬКИ **42** ДНІ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ЦЬОЇ КАМПАЇ. ЧИ ВАШ ВІДДІЛ СПОВНИВ УЖЕ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ БАТЬКА-СОЮЗУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЙОГО ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ? ЧИ ПРИДБАВ УЖЕ ВАШ ВІДДІЛ ДЛЯ СОЮЗУ ПРИНАЙМНІ ТЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ, ЯКЕ БУЛО ВАМ ПРИЗНАЧЕНЕ? ЯКЩО НІ, ТОДІ СПОВНІТЬ ЦЕЙ ОБОВЯЗОК ІЩЕ ДО КІНЦЯ РОКУ! ДІСТАНЬТЕ ПРИЗНАЧЕНЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ ОБОВЯЗКОВО, КОНЕЧНО! НЕ ДОПУСТІТЬ ДО ТОГО, ЩОБ У СПИСІ ЮВІЛЕЙНИХ СОЮЗОВИХ ПРАЦІВНИКІВ БРАКУВАЛО ВАШОГО ВІДДІЛУ!

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Ergen 4-0237—Byrant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сушні робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до порядку. При переїзді до менше сушних робіт мусять мати крім цього згоду Юнайтєд Стєйтс Емплоїмент Сервіс. Критичні робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід непотрібний

Як ПОРТЕРІВ

РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ

ПОСТІРНА РОБОТА

Робітники з важкої воєної роботи мусять мати доказ звільнення.

FEDERAL

TELEPHONE & RADIO CORP. 591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ Жєнщин і мужчин—без різ. на вік. Добра платня—у всіх департаментах. Стала посада. Досвід непотрібно. БЕЗ ОНІЛАТИ АГЕНШІ. Do Forelin McAlpin, New Weston, Winslow, Wellington, і інших. KNOTT HOTELS. Безплатна услуга zatrudнення. 234 7th Ave., bet. 23rd & 24th Sts. Сушні роб. потр. посв. звільнення.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНОК ДО ЧИЩЕННЯ, офісові будинки, короткі години, вакації, \$22 тижнево, овертайм як хочете, добрі умови. Голосіть: Superintendent, 1501 Broadway, N. Y. (nr. 43)

Старшинство.

Чи ти, хлопче, найстарший в родині? Ні, мій тато, ще старші за мене.

РОБІТНИКИ, ШО БУДУЮТЬ КОРАБЛІ НЕ ПОВИННІ КИДАТИ ПРАЦЮ.

ВАШІНГТОН. — Голова Воєної Комісії Людської Сиби, Пол МекНат, просить тих робітників, які працюють при будові воєних і транспортних кораблів, шоби „не покидали роботу”, бо тепер є велика потреба всякого роду кораблів. Піддержуючи подібну просьбу комісії воєного транспорту, МекНат сказав: „Прискорений наступ на Японію вимагає більшої продукції всякого роду кораблів. Висівши на Філіппінах, наша армія мусять поступати вперед. Для того, шоби прискіпати кінець війни на Тихому океані, кожний робітник, що працює в заводі, де будуть воєні і транспортні кораблі, повинен бути на роботі до кінця.” — ОВІ.

Повставали політичні організації з тою назвою, — в 1848 році наприклад повстала звісна Руска Народна Рада, — і знову правильно в розумінню ініціаторів і народу, серед якого вона працювала, ця назва означала менше-більше те, що нині означаємо назвою „Український”. У Галичині назви Русь, русин, руський, руский, означали відірвані від історичного народу, чийою мовою вони говорили, котрі жили в Московщині, московський, російський.

ТОРГОВЕЛЬНА ФЛЮТА ПОТРЕБУЄ ЛЮДЕЙ.

ВАШІНГТОН. — Адміністратор Воєної Транспортації і голова Приморської Комісії, віце-адмірал Еморі С. Ленд (на відпустці), і голова Воєної Комісії Людської Сиби, Пол МекНат, видали спільну заяву, в якій кажуть, що торговельній флоті потрібно вправних моряків і офіцерів. Якщо вона таких зараз не дістає, то достава воєного матеріалу на воєні фронти в Європі і на Тихому океані — буде серіозно загрожена. Тому власне згадані державні інституції звертаються до моряків, які мають досвід, негайно зголошуватися до праці. Хто ще не працював на кораблях, а має охоту плавати на морю, то також може голоситися, але в такім випадку він мусять перейти відповідну підготовку. — ОВІ.

Куток мови

чи „РУСЬКИЙ” ЗНАЧИТЬ „МОСКОВСЬКИЙ”?

Пишуть нам: „Попадає мені, шоправда рідко, але все таки попадає, стрічає в українських газетах уживання слова „русский”, чи „русский” у значінню „московський”, чи „великоруський”, чи „російський”. Прошу пояснити мені, чи це добре”.

Вживати того слова в такому значінню в нашій мові це новина. Досі в нашій мові слова „русский”, чи „русский”, у такому значінню не вживалося. Правда, це слово було вживане в українській мові, але не в тому значінню. Були на Буковині й в Галичині товариства під назвою „Руський”, наприклад „Руська Бєсїда”, але це назва зовсім не значила, що товариство має щось спільного з руськістю в цьому новому значінню; у цих товариствах правильно верховодили прихильники думки, що вони українці, а не „москалі”. „Руська Бєсїда” просто значило: „Українська Бєсїда”, і так вона з часом і стала називатися.

Були на Буковині, Закарпаттю й Галичині різні часописи з назвою „русський”, („Руська Нива”, „Руська Рада”, „Руська Рада”, тощо), але це знову правильно були часописи, які противилися поглядюві, що галицькі чи буковинські люди це один народ з людьми коло Москви чи Рязані.

Повставали політичні організації з тою назвою, — в 1848 році наприклад повстала звісна Руска Народна Рада, — і знову правильно в розумінню ініціаторів і народу, серед якого вона працювала, ця назва означала менше-більше те, що нині означаємо назвою „Український”. У Галичині назви Русь, русин, руський, руский, означали відірвані від історичного народу, чийою мовою вони говорили, котрі жили в Московщині, московський, російський.

Українці мали давню традицію щодо цієї назви. Їх старинна держава називалася „русська держава” або „Русь”, і нарід звали „руськими”. Для них „Руська Правда” це зовсім не чуже для них законодавство, але якраз єдине їхнє. І руських князів вони вважали своїми князями, а князі, що правили над „руськими” людьми в тім новім значінню, звали Московщиною.

Баламута з назвою пішла з того, що з часом цієї назви „русський” стали вживати власне ті, що їх українці називали „москвичами”. Каже професор Михайло Грушевський у I томі своєї великої „Історії України-Руси” Ця праця має подати образ історичного розвою життя українсько-русського народу, що інакше зветься „малоруським”, „південно-русським”, просто „русським” або „русинським”. Його старе, історичне імя: Русь, русин, руський, вчаси його політичного й культурного упадку було присвоєне великоруським наро-

дом, котрого політичне й культурне життя розвинулося на традиціях давньої руської держави, такою московською державою (передовсім — наслідком династичних звязків) уважала себе її спадкоємицею. Коли в XVII в. український нарід також входить в склад московської держави, й виникає потреба відрізнити його від московського народу, починають входить в уживання більше менше й штучні імена для нього, з яких довго держався офіційно прийнятий термін: „малоросійський”, „Малоросія”. Тепер же в українським письмєстві прийнялося імя: „українсько-русський”. Воно сполучає старе, традиційне імя з іменем новим, яке вийшло наверх вчаси найбільшого народнього життя, в Подніпров'я, що носило тоді імя України, і потім у народній традиції звязалося з тим народнім рухом, з національними змаганнями, та й було прийняте національним відродженням XIX віку”.

Хоча з часом і цю назву ще далі упрощено й народ почав загалом зватися „українським”, всеж таки він не закинув назви „русський” на стільки, аби міг цим іменем звати когось іншого. Правда, москалі чи росіяни часто уживають того самісного слова власне в тому значінню, так гейби це імя належалося історичній традиції тільки їм, одначе з цього ще не виходить, що так мають уживати цього слова українці. Навіть ті українці, що признають москалів за приналежних до тієї вітки словянського світу, що зветься „русським” (чи „русским”), назвуть їх великоруськими, а не тільки „русськими”. І москалі, що не мають супроти українців імперіалістичних чи агресивних намірів, називають себе великоросами, а свою мову в е л и к о руською (наприклад Дале вітом

Відомо кушнірська фірма ЮЛІАН КУЗІВ І СИНІ ВІКОНУЄ ВСЯКІ РОБОТИ В ОБСЯГУ КУШНІРСТВА: РОБИТЬ НОВІ ФУТРА, ПЕРЕРОБЛЯЄ СТАРІ НА НОВІ ФАСОНИ. JULIUS KUSSOFF & SONS від 18 літ на тій самій адресі: 315 Seventh Avenue (corner 28th Street) NEW YORK CITY прєськє ч. 4-444

Міг би хтось сказати, що закинувши вживати цієї назви для себе, українці могли би почати вживати його на означення іншого народу. Це одначе можна би допустити хіба тоді, якби це слово стало зовсім чуже життю. Якби українці справді не мали нічого називати словом „русський”, то вони могли би піти за московським звичаєм й називати „русськими” тих, що їх нині називаємо „великоросами”, чи „москочами”, чи „росіянами”. Та ми бачили, так воно не є. Українці ще треба цього слова на означення їхнього народу, коли він ще не називався „українським” і треба їм цього слова на означення збірноти тих словянських племен, що підлягали киявській Русі. І це слово „русський” вигідне для означення разом українців, білорусинів і великоросів, вигідніше, ніж наприклад, слово „східно-словянський”.

Правда, дехто радить українцям закинути назви „Московщина” й „московський”, бо в них відтінок погорди, чи

ворожнечі, або принаймні бажання поменшення. Та це закид неслухний. Для українців це старинні, традиційні, історичні назви одного краю й одного народу. А літературну мову Пушкіна, Достоєвського й Толстого є багато розумніше називати московською, ніж „русською”, бо, як звісно, вона розвинулася з московського піднаріччя східно-великоруської мови. Погордливиим визвищем для москалів в українцях є назва „кацап”, котра щодо пристойности стоїть зрештою зовсім на рівні з московським визванням українців „хахлами”.

Назва „російський” не покривається ні з „русський”, ні з „великоруський”, чи „московський”. Відноситься вона до держави, отже нею можна називати просто кожного, що складається з тіла, душі й „російського” пашпорту. Як він належить до російської держави, то чи це москаль, чи українець, чи грузин, чи вірменин, — то все росіянин. Не може бути для української мови правилом примір московської або навіть англійської мови. Правда, англійська мова не може відрізнити „русський” і „російський”, і з цього виходить і для неї й для нас неодна баламута. Українська мова в імя свого розвою не повин-

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітєту жертували: Українське Культурне Товариство з Дітроїт, Міш. \$20; Українське Політичне й Доброчинне Товариство з Монсєєн, Па., \$10; Жіноче Товариство ім. Книгині Ольги з Шікага, Іл., \$15.

на йти за недостачами чужих мов. Радше вона повинна розвиватися, себто, відрізняючи в життю існуючі різниці старатися для них мати особі слова; коли таких слів не має, то старатися їх придумати, або розтягати відповідно розуміння старих. Зо становища української мови було би зовсім невідповідно закидати старе утерте слово „московський”, та брати на його місце старе слово „русський”, що має в нас зовсім інше значіння.

ІНТЕРЕСУЮЧІ МОЖУТЬ НАПИСАТИ, АБО ЗОБРАЗИТИ ОСОБИСТІ НА ВИЗНАЧЕНІЙ ЧАС. ШІЛА УМІРКОВАНО. D. ZAHARCHUK, Artist 664 E. 20 St., Northampton, Pa. Phone 2810

ГОЛОВА РАДИ ВОЄНОЇ ПРОДУКЦІЇ ВЗИВАЄ, ШОБИ В ДЕНЬ ПОДЯКИ ПРАЦЮВАТИ.

ВАШІНГТОН. — Голова Ради Воєної Продукції, Дж. А. Круг, звернувся до робітників і працевластів воєного промислу з просьбою, шоби вони старалися працювати не тільки в День Подяки, але шоби всі інші дні тижня в котрім це свято припадає — видали звичайну продукцію воєного матеріалу. Дж. А. Круг сказав, що „найкраще будемо святкувати тоді, коли посвятимось цілою душею тій роботі, яку виконуєм, бо треба знати, що перед нами ще є велике завдання”. — ОВІ.

КОЛЯДИ ЩЕДРІВКИ... РІЗДВО ХРИСТОВЕ... БОГОУПЛЕННЯ... "Svoboda" P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1945 РІК... Ціна 30 ц. один

- Гетьман Мазепа на коні
Заснастали козаченки
Тарас Шевченко — Кобзар
Христос добрий пастир
Серце Прєсвятї Діви Марїї
Серце Ісуса Христа
Вашингтон і Лінкольн
Бєтєс Росс шне Американський прапор
Мала дівчинка
Зимовий вид — виїхали на прогулюку
Діти, що їх ангєл стереже
Різні форми Американської армії з прапорами.
Статуя Свободи і Американський Прапор
Ой пісала мене мати до керниченьки
„Рождество Твое, Христе Боже наш”
Тайна вечера
Пречиста Діва Марія
Матір Божка Неустачої Помочі.
Молитва Христа на Оливній горі.
Чудовий вид фарми.
Ангєли витають Ісуса Христа
Свята Родина
Святий Йосиф
Свята Тереса
Весна
Фарма, зимовий вид
Побіда і спокій
Гарний вид фарми
Діти виїхали на прогулюку

КОШЧИКОВІ КАЛЕНДАРІ... Ціна 50 ц. один... "SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 1078. Почає містом. SOON TYGO CAME UPON SOMETHING THAT DELIGHTED HIM GREATLY... THERE HE WAS DISCOVERED BY PATROLLING SOLDIERS... THEN TARZAN ARRIVED AND STRANGELY HE COMMANDED THE SOLDIERS TO CEASE FIRING.

МИРОН ДИТЯ І СИН... УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ... 801 SPRINGFIELD AVENUE, IRVINGTON, N. J.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН... KANAI KAIN FUNERAL HOME... 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

ТВАЙ БУНЬКО... УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК... JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY

ПЕТРО ПРЕМА... УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК... 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.